

DVOLETNO INTERAKTIVNO TIMSKO POUČEVANJE S TUJIM UČITELJEM

Two-year interactive team teaching with a native speaker

Zdenka Varl, prof.
Tehniška gimnazija, ŠC Kranj
zdenka.varl@guest.arnes.si

Povzetek

Prispevek predstavlja interaktivno timsko poučevanje tujega učitelja, naravnega govorca angleškega jezika in slovenskega učitelja angleškega jezika, biologije, geografije in matematike, ter inovativne pristope k širjenju medkulturne kompetence in strokovne pismenosti v angleškem jeziku, kar je nadgradilo aktivne oblike dela z dijaki, ki smo jih sistematično vpeljevali v obdobju posodabljanja gimnazijskih programov.

Ura internega modeliranja v okviru projekta Obogateno učenje 3 je bila namenjena pripovedovanju zgodb dijakov v maternem, angleškem in nemškem jeziku. Dijake smo na modelno uro skrbno pripravili in oblikovali kriterije za ocenjevanje. Komisija, ki je ocenjevala nastopajoče, je vključevala tujega učitelja, dva predstavnika dijakov in slovenskega učitelja jezika.

Ključne besede: *strokovna pismenost v angleškem jeziku, medkulturna kompetenca, naravni govorec, pripovedovanje zgodb v maternem, angleškem in nemškem jeziku.*

Abstract

Interactive team teaching of a foreign teacher, a native speaker of English language and a Slovene teacher of English language, Biology, Geography and Mathematics and innovative approaches to developing intercultural competence and professional literacy in English language has upgraded active teaching methods which were systematically being introduced during updating grammar school programmes.

Our internal modelling lesson of the project was dedicated to narrating stories in mother, English and German language. Students were carefully prepared for the lesson and the assessment criteria were set. Students were assessed by a native speaker, two class representatives and a Slovene language teacher.

Keywords: *professional literacy in English language, intercultural competence, a native speaker, story slam in mother, English and German language.*

1 Uvod

Namen prispevka je prikazati obogatitev šolskega kurikula, ki jo omogoča vključitev dela tujega učitelja, naravnega govorca angleškega jezika, v delo z dijaki. Na Tehniški gimnaziji smo tujega učitelja dve leti vključevali v interaktivne timske ure pri pouku angleškega jezika, matematike, geografije in biologije. Skupni cilj interaktivnega timskega poučevanja naravnega govorca angleškega jezika in slovenskih učiteljev je bil sistematično širjenje strokovnega besedišča v angleškem jeziku, pri urah angleškega jezika pa širjenje medkulturne kompetence.

2 Uvajanje in izvajanje ur timskega pouka na Tehniški gimnaziji

2.1 Sodelovanje v projektu Posodobitev gimnazijskih programov

Na začetku je potrebno poudariti, da je bila izvrstna predpriprava na timsko delo s tujim učiteljem, naravnim govorcem angleškega jezika, projekt Posodobitev gimnazijskih programov, ki je potekal od 2007/8 do 2014. Ta projekt je na srednje šole prinesel nov organ, ki se je imenoval šolski razvojni tim (ŠRT). Člani ŠRT-ja so se udeleževali izobraževanj na ZRSS, pod vodstvom dr. Zore Rutar Ilc. Prvo leto projekta je bilo delo ŠRT-ja osredotočeno na uvajanje sprememb v učiteljski zbor. Prve delavnice, ki jih je ŠRT izvedel v učiteljskem zboru, so bile izrednega pomena za sodelovalno naravnost učiteljskega zbora. Pri »mobiliziranju« kolektiva za spremembe ne pomaga sklicevanje na to, kaj se mora in kaj so že naredili drugi in drugod, bolj produktivno je izhajanje iz potreb, pobud, izkušenj in predznanj kolektiva, iz njihove pripravljenosti (Rupnik Vec, 2008). V okviru tega projekta si je vsaka šola izbrala svoja prioriteta področja posodabljanja. Na Tehniški gimnaziji je bilo eno od treh prioriteta področij tudi timsko poučevanje. Z znanjem o timskem delu se ne rodimo: učimo se ga ob aktivnem timskem delu, s študijem strokovne literature, z razvijanjem spretnosti timskega dela na različnih seminarjih in delavnicah, predvsem pa z veliko samokritičnega »dela na sebi« in reflektiranjem svojega ravnanja (Polak, 2008). Leta 2009 smo na Tehniški gimnaziji oblikovali šolski projektni tim za timsko poučevanje in začeli načrtovati prve ure timskega pouka. Priprave na prve ure timskega pouka so terjale veliko časa, prve uspešne ure timskega dela pa so nam dale dodatno vzpodbudo za delo na tem področju. Poleg tega smo ure timskega pouka redno evalvirali in reflektirali. Med različnimi oblikami timskega dela smo se praviloma odločali za različne oblike interaktivnega timskega poučevanja (ITP):

- Dvogovorni ITP: Dva učitelja poučujeta isto skupino učencev v istem prostoru sočasno in hkratno tako, da izvajata iste učne dejavnosti v medsebojnem dialogu.
- Soodvisni (tradicionalni) ITP: Dva učitelja poučujeta isto skupino učencev v istem prostoru sočasno in vzporedno tako, da izvajata različne, a soodvisno povezane učne dejavnosti.
- Dopolnjevalni (komplementarni) ITP: Dva učitelja poučujeta isto skupino učencev v istem prostoru sočasno in vzporedno tako, da izvajata različne in le posredno povezane učne dejavnosti.
- Podporni (suportivni) ITP: Dva učitelja sta v istem prostoru sočasno, a izvajata različne neodvisne dejavnosti. En učitelj poučuje, drugi učitelj opazuje součitelja in/ali učence.
- Izmenjalni (alternacijski) ITP: Dva učitelja poučujeta isto skupino učencev v istem prostoru sočasno tako, da zaporedno izvajata različne učne dejavnosti in se pri

izvajanju učnega procesa oziroma učnih dejavnosti enkrat ali večkrat izmenjata (Pavlič Škerjanc, 2014).

Ker nov način poučevanja zahteva tudi nove pristope k preverjanju in ocenjevanju znanja, smo pridobivali nova znanja tudi s tega področja. Največ pozornosti smo namenili opisnim kriterijem za preverjanje in ocenjevanje znanja. Avtorska publikacija dr. Zore Rutar Ilc *Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju* nam je bila koristen vir za delo, saj v njej teoretično in s praktičnimi napotki usmerja učitelje k snovanju priprav, vprašanj, nalog in dejavnosti ter opisnih kriterijev in opisnikov. Korak naprej od intuitivne rabe kriterijev za preverjanje in ocenjevanje znanja predstavlja raba jasnih opisnih kriterijev (Rutar Ilc, 2003). Leta 2009 smo oblikovali tudi šolski tim za medpredmetne povezave. Naš prvi medpredmetni projekt je bil Kranj, naše mesto, ki smo ga izvedli z dijaki 1. letnika in je vključeval večino šolskih predmetov. Nosilni predmet je geografija. Cilj projekta je spoznavanje kulturnih in naravno-zgodovinskih značilnosti Kranja. Tak cilj zahteva od dijaka kompleksna znanja. Pomagali smo si s priročnikom dr. Zore Rutar Ilc *Ugotavljanje kompleksnih dosežkov*. V njem smo iskali tudi odgovore na vprašanje kdaj ocenjevati v medpredmetnih povezavah.

2.2 Sodelovanje v projektu Obogateno učenje tujih jezikov 2

Na delo s tujim učiteljem, naravnim govorcem angleškega jezika, smo se na Tehniški gimnaziji začeli pripravljati v šolskem letu 2012/13. Vključili smo se v projekt ZRSS, ki se je imenoval *Obogateno Učenje tujih jezikov 2*. Vodja projekta je bila strokovna sodelavka ZRSS Katja Pavlič Škerjanc. Katja Pavlič Škerjanc je naravne govorce vpeljala v evropske oddelke splošnih gimnazij že v šolskem letu 2007/8, potem pa je vodila njihovo delo v okviru projekta *Obogateno učenje tujih jezikov*, ki je bil predhodnica projektov *Obogateno učenje tujih jezikov 2 in 3* (Pavlič Škerjanc, 2013–2015). Tehniška gimnazija ŠC Kranj je imela v projektu *Obogateno učenje 2* status pridružene članice projekta. Oblikovali smo šolski tim, ki je vključeval dve učiteljici angleščine, ki sta prevzeli vodenje in koordiniranje dela šolskega projektnega tima in štiri razvojno naravnane učitelje.

V šolskem letu 2012/13 smo se člani šolskega tima udeležili usposabljanj na treh šolah, na katerih so pripravili pred-opazovalno delavnico, na kateri so nas opozorili na namen opazovanja modelnih ur interaktivnega timskega poka, ki so vključevale naravnega govorca angleškega jezika, dve modelni uri in po-opazovalno delavnico, na kateri smo se pogovorili o modelnih urah. Ob koncu šolskega leta smo morali izdelati tri raziskovalne naloge, lastne primere treh ur interaktivnega timskega pouka namenjene širjenju strokovne pismenosti v angleškem jeziku. Sama sem izdelala raziskovalne naloge, ki bi jih kot profesorica angleškega jezika izvedla v prvem letniku Tehniške gimnazije skupaj z nosilcem predmeta pri biologiji, geografiji in matematiki z namenom širjenja strokovne kompetence v angleškem jeziku.

2.3 Sodelovanje v projektu Obogateno učenje tujih jezikov 3 in zaposlitev tujega učitelja

Ker smo člani šolskega projektnega tima projekta *Obogateno učenje 2* svoje delo dobro opravili, smo v šolskem letu 2013/14 dobili status matične šole v projektu *Obogateno učenje tujih jezikov 3*.

2.3.1 Zaposlitev tujega učitelja

Kot matična šola v projektu Obogateno učenje tujih jezikov 3 smo dobili pravico do zaposlitve tujega učitelja in naš prvi tuji učitelj je postal Benjamin Tweedie iz Avstralije, ki je bil obenem tudi vodja vseh tujih učiteljev, naravnih govorcev, v Sloveniji. Benjamin Tweedie je bil kot naravni govorec angleškega jezika sodelavec ZRSS že sedem let. Za nas je bil optimalna izbira, ker je po izobrazbi informatik in fizik. Oblikovali smo dokument Umestitev tujega učitelja v šolski izvedbeni kurikulum in mesečne urnike interaktivnih timskih ur naravnega govorca pri urah angleščine, matematike, geografije in biologije. Tuji učitelj je bil na Tehniški gimnaziji ŠC Kranj zaposlen polovično, ostale ure je izvajal na Gimnaziji Ptuj in občasno na satelitskih osnovnih šolah.

2.3.2 Interno modeliranje

Že prvo leto dela s tujim učiteljem smo v sodelovanju z ZRSS izvedli uri internega modeliranja, ki sta bili namenjeni pripovedovanju zgodb v maternem, angleškem in nemškem jeziku. Za dijake in učitelje je bilo to nekaj novega, zato so bile naše priprave temeljite. Dijaki so se morali pripraviti na pet minutno pripovedovanje zgodbe, ki so jo sami doživeli. Nastopajoči dijaki so si izbrali jezik, v katerem so pripovedovali zgodbo. Dijakom smo natančno predstavili kriterije ocenjevanja. Kriteriji so vključevali: časovni okvir petih minut (1 ali 0), kvaliteto pripovedovanja (0–3), zgradbo zgodbe (0–3) in mnenje občinstva (0–3). Pri pripravi dijakov na modelno uro sta sodelovala tudi učitelj maternega in nemškega jezika. Na modelno uro smo pripravili tudi dijake, ki niso imeli vloge nastopajočih, ampak so bili v vlogi občinstva. Nastopajočim se je bilo najtežje odločiti, o čem naj govorijo. Kljub skrbnim pripravam, smo čutili nekaj negotovosti pred modelno uro. Med uro pa je vse lepo steklo. Bili smo navdušeni, ker so nastopajoči spregovorili o zanimivih in čustveno obarvanih dogodkih iz njihovega življenja, ker je bilo občinstvo (ostali dijaki) spoštljivo in ker so njihove zgodbe prisotne učitelje navdušile. Seveda so bili zadovoljni tudi nastopajoči dijaki. Za vse, ki smo uro pripravili, so bili zmagovalci vsi nastopajoči dijaki, čeprav je bil uradni zmagovalec tudi nagrajen. Po izvedeni uri smo učitelji z dijaki izvedli tudi evalvacijo ure. Vsak dijak in učitelj je spregovoril o svojih vtisih in naše enotno mnenje je bilo, da se je splačalo v uro vložiti toliko dela, ker je bila ura zanimiva, ker so bili dijaki sami presenečeni nad kvaliteto in zanimivostjo povedanih zgodb in ker smo drug drugega spoznali v novi luči.

The image shows two informational cards side-by-side. The left card is titled 'WHAT IS A Story SLAM?' and lists five bullet points: 'A live storytelling competition.', 'Slammers have a given time limit (usually 5 minutes) to tell a story based on a given theme.', 'Stories must be true, as remembered by the storyteller.', 'Stories are told, not read.', and 'No notes.' The right card is titled 'World Storytelling Day' and features a logo of a stylized figure. It lists four bullet points: 'WHAT: World Storytelling Day', 'WHY: Celebrates the art of storytelling', 'WHEN: Held on Spring equinox.', and 'HOW: As many people as possible tell stories in as many languages as possible about a given theme.' Below the list, it states 'WHERE: All over the world.' and '2015 theme – Wishes'. At the bottom right of the right card is a small URL: 'https://en.wikipedia.org/wiki/World_Storytelling_Day'.

Slika 1: Prikaz motivacije dijakov za sodelovanje v tekmovanju pripovedovanja zgodb

How will we Story SLAM?

<p>LANGUAGES</p> <p>3xANG 2xSLO 2xNEM</p>	<p>JUDGES</p> <p>2 teachers 2 students</p>	<p style="font-size: 2em;">3</p> <p>ZGRADBA STRUKTURE STRUKTUR</p> <p style="font-size: 2em;">3</p> <p>OBČINSTVO AUDIENCE PUBLIKUM</p>	<p style="font-size: 2em;">3</p> <p>NAČIN DELIVERY VORTRAGSWEISE</p> <p style="font-size: 2em;">1</p> <p>PRAVOČASNOST TIMELINESS RECHTZEITIGKEIT</p>
--	---	--	--

- ??????
- Languages?
- Judges?
- Judging criteria?

Tell a short story about one of the following...

- Lake Bled
- Chocolate Birthday Cake
- Broken Arm
- Social Networking
- Uncomfortable couch

Slika 2: Prikaz priprave dijakov na pripovedovanje zgodb

2.3.3 Tehniška gimnazija kot modelna matična šola

V šolskem letu 2014/15 smo svoje delo s tujim učiteljem še nadgradili. Postali smo modelna matična šola v projektu Obogateno učenje tujih jezikov 3. Naša naloga je bilo izvesti eksterno modeliranje za učitelje iz ostalih slovenskih srednjih šol. Eksterni modelni uri sta izvedla učitelj matematike in tuji učitelj. Tema eksternih modelnih ur so bili trikotniki. Uri smo na željo ZRSS tudi posneli. Udeleženci in strokovni sodelavci ZRSS so uri evalvirali. Nekaj njihovih komentarjev:

- Komunikacija, tako verbalna kot tudi neverbalna komunikacija, poteka zelo usklajeno.
- Vidi se, da učitelja »večkrat« poučujeta na ta način.
- Uri sta mi bili zelo všeč in imata zagotovo dodano vrednost. Menim, da bi lahko velik del izvedene »snovi« prenesla tudi v svojo prakso.
- Ura je bila zelo dobro izpeljana ravno zaradi dobre komunikacije med učiteljema.
- Menim, da je velika dodana vrednost ure tudi to, da je tuji učitelj strokovno usposobljen na področju matematike.
- Učitelj matematike se potrudi izgovoriti besede v angleščini in dijaki to cenijo.
- Učitelja se izmenjujeta in dopolnjujeta pri vodenju učne ure. Tako je učna ura poteka zelo sproščeno in spontano.
- Pri dokazovanju izreka tuji učitelj (TU) nudi slovenskemu učitelju slovenskemu učitelju matematike tehnično podporo, s čimer se lahko učitelj MAT bolj posveti samemu procesu dokazovanja.
- Tuji učitelj je v podporo in dopolnitev učitelju matematike (v IKT, pripravi) pri težjih pojmi in dokazih.
- Pri osvajanju novih pojmov pa sta vlogi enakovredni. Dijaki so tako osvojili osnovne pojme v matematičnem smislu in v angleškem jeziku.

2.3.4 Refleksija in evalvacija dela s tujim učiteljem

Projekt Obogateno učenje tujih jezikov 3 se je zaključil z evalvacijo dijakov in učiteljev, ki so izvajali ure interaktivnega timskega pouka. Učitelji, ki so sprva imeli zadržke do dela s tujim učiteljem, so bili ob zaključku dvoletnega dela ponosni na svoj strokovni razvoj in dosežke dijakov. Najtežje jim je bilo načrtovati delo s tujim učiteljem in poiskati čas za skupne priprave na ure timskega pouka. Velika večina dijakov je zelo dobro ocenila ure, na katerih je

sodeloval tuji učitelj. Te ure so ocenili kot bolj zanimive. Všeč jim je bilo, da so imeli možnost komunicirati s tujim učiteljem in z njim odkrivati avstralsko kulturo. Nekateri dijaki so bili zelo hvaležni, ker je z njimi delal tudi dodatno v manjših skupinah.

2.3.5 Zaključek projekta

Projekt ZRSS Obogateno učenje tujih jezikov 3 se je iztekel konec avgusta 2015. Želimo si, da bi tudi v bodoče lahko izvajali ure timskega pouka s tujim učiteljem. V sodelovanju z naravnim govorcem angleškega jezika namreč lahko bolj kvalitetno sistematično razvijamo medkulturno kompetenco in strokovno pismenost v angleškem jeziku. Zavod za obogateno učenje tujih jezikov pod vodstvom Martina Gvardjančiča išče za Tehniško gimnazijo tujega učitelja, ki bi bil po svoji izobrazbi najbolj primeren za naše dijake.

3 Zaključek

Sistematično delo učiteljskega zbora Tehniške gimnazije na razvojnem področju od leta 2007/08 je na Tehniški gimnaziji prineslo veliko spremembo na področju šolske sodelovalne kulture ter nove oblike in metode dela z dijaki. Če smo do leta 2012 vpeljevali in nadgrajevali ure timskega pouka in medpredmetne povezave, smo zadnja tri leta najbolj intenzivno delali na področju sistematičnega širjenja strokovne pismenosti v angleškem jeziku. Prvo leto smo strokovno pismenost v angleškem jeziku širili s pomočjo slovenskih učiteljev, zadnji dve leti pa s pomočjo naravnega govorca angleškega jezika. Tuji učitelj Benjamin Tweedie je bil prvi tuji učitelj na Tehniški gimnaziji ŠC Kranj. Nekateri sodelavci so ga takoj lepo sprejeli, pomemben del kolektiva pa je bil do dela z njim zadržan. Postopno ga je večina kolektiva sprejela in je z njim redno ali pa občasno izvajala ure interaktivnega timskega dela. Velika večina dijakov je od vsega začetka kazala pozitiven odnos do tujega učitelja. Najbolj so bili veseli njegove prijazne komunikacije, sproščenega vzdušja pri njegovih urah in znanj s področja informatike. Naš tuji učitelj je dodatno delal tudi z manjšimi skupinami dijakov. Nekateri so z njim v manjši skupini vadili ustno komunikacijsko v angleškem jeziku, nekateri pa so se z njegovo pomočjo učili programirati računalniške igrice. Najbolj pomembno je, da smo zadnji dve leti na področju sistematičnega širjenja strokovnega besedišča v angleškem jeziku pri biologiji, geografiji in matematiki naredili velik korak naprej, pri urah angleškega jezika pa širili medkulturno kompetenco. Tako učitelji kot dijaki si želimo delo na področju širjenja strokovne pismenosti nadgrajevati tudi v bodoče.

4 Viri

Pavlič Škrjanc, K. (2012–2015). *Obogateno učenje tujih jezikov 2 in 3*. (projektna dokumentacija). Ljubljana : ZRSS.

Polak, A. (2008). *Timsko delo v vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana : Modrijan. ISBN: 978-961-241-190-9.

Rupnik Vec, T. et al. (2008). *Vpeljevanje sprememb v šole*. Priročnik za šolske razvojne time. Ljubljana : Založba Zavoda RS za šolstvo. ISBN: 978-961-234-638-6.

Rutar Ilc, Z. (2003). *Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju*. Ljubljana : Založba Zavoda RS za šolstvo. ISBN: 961-234-474-4.

Rutar Ilc, Z. (2012). *Ugotavljanje kompleksnih dosežkov: preverjanje in ocenjevanje v medpredmetnih in kurikularnih povezavah*. Priročnik za učitelje. Ljubljana : Založba Zavoda RS za šolstvo. ISBN: 978-961-03-0050-2.